

PRIENŲ JUSTINO MARCINKVIČIAUS VIEŠOJI BIBLIOTEKA

BIBLIOTEKOS TEIKIAMŲ PASLAUGŲ VARTOTOJŲ POREIKIŲ

ANALIZĖ

Kiekybinis tyrimas

2014

ĮVADAS

Gyvename XXI amžiuje – intensyvios kaitos, spartaus technologijų skverbimosi į visas žmogaus ir visuomenės gyvenimo sritis amžiuje. Šis laikmetis kelia naujus iššūkius kiekvienam iš mūsų: ir kaip asmeniui, ir kaip visuomenės nariui, piliečiui. Privalome sparčiai keistis, priimti kaitą ne tik kaip neišvengiamą būtinybę, bet ir kaip sėkmės garantą, nes „Lietuvos piliečių kultūros, mąstymo, elgsenos pokyčiai ir visuomenės vertybės lems sėkmingą šalies raidą ir padės pasirengti drąsiai priimti globalios konkurencijos iššūkius.“ (Lietuva 2030)

Siekdami, kad įvyktų „kultūros, mąstymo, elgsenos pokyčiai“, šiandien kultūrą privalome suvokti ne kaip galutinį produktą, bet kaip išteklius, kuriuos naudodamas asmuo tampa aktyviu savo ir visuomenės gyvenimo kūrėju, todėl „būtina ne tik tenkinti visuomenės kultūrinius poreikius, bet ir nuo mažens ugdyti žmogaus gebėjimus dalyvauti kultūriniame gyvenime, kritiškai vertinti, priimti ir kūrybiškai panaudoti informaciją. Kita vertus, kuriant palankias sąlygas, būtina ne tik ugdyti šiuos gebėjimus, bet ir užtikrinti kuo platesnį kultūros prieinamumą ir sklaidą viešojoje informacinėje erdvėje. (Lietuvos kultūros politikos kaitos gairės)

2014 m. Lietuvoje atliktas „Gyventojų dalyvavimo kultūroje ir pasitenkinimo kultūros paslaugomis“ tyrimas parodė, kad daugiau negu pusė respondentų (56%), įvardindami kliūtis, trukdančias įsilieti į kultūrinį gyvenimą, dalyvauti kultūrinėje veikloje, paminėjo bent vieną pasiūlos ir prieinamumo problemą. „Tarp minėtų problemų dažniausios – per didelė kaina (37%) ir pasiekiamumas (16% sudėtinga nuvykti, 4% netinkamas kultūros įstaigų darbo laikas). Atliekant šį tyrimą, respondentų imtis buvo pasirinkta taikant daugiapakopę tikimybinę gyventojų atranką (tyrimas), todėl galima teigti, kad tyrimo rezultatai reprezentuoja visos Lietuvos regionų gyventojų nuomonę, taip pat ir Prienų rajono gyventojų nuomonę apie kultūros paslaugų prieinamumą ir kokybę.

Lietuvos kultūros politikos gairėse (2010) biblioteka įvardijama kaip „bazinė išsilavinusios ir kūrybingos visuomenės institucija, suteikianti visuomenės nariams nemokamą prieigą prie mokslo ir meno kūrinių įvairovės bei naujų informacinių technologijų ir veikianti kaip atsvara komercinei pasiūlai ir vartotojiškos visuomenės vertybių propagandai“, todėl galima teigti, kad bibliotekoms yra priskiriama strateginė misija – užtikrinti, kad gyventojų kultūriniai poreikiai būtų tenkinami neatsižvelgiant į žmogaus gyvenamąją vietovę, jo socialinę padėtį, mobilumo galimybes. Tai verčia bibliotekas ieškoti naujų paslaugų teikimo formų, kad biblioteka, joje teikiamos paslaugos ir vykstantis kultūrinis

gyvenimas būtų priartintas kuo arčiau kultūros ir kūrybiškumo išteklių vartotojų, t. y. prie kiekvieno regiono gyventojų.

TYRIMO KONTEKSTAS

Prienų rajono savivaldybėje Lietuvos statistikos departamento duomenimis 2014 m. pradžioje gyveno 28 522 gyventojai, kaime gyveno 18 137 gyventojai. Rajono teritorija – 1031 km², gyventojų tankumas – 28, 2. (šalies vidurkis – 45,5). Savivaldybės teritorija suskirstyta į 10 seniūnijų, jose veikia Prienų Justino Marcinkevičiaus viešoji biblioteka ir 23 struktūriniai padaliniai: 1 miesto biblioteka Jiezne, 22 kaimo bibliotekos. 2013 m. vidutinis gyventojų skaičius, tenkantis bibliotekai kaime – 824,4 gyventojų.

2013 m. bibliotekų paslaugomis rajone naudojosi iš viso 8409 registruotų vartotojų, bibliotekos filialuose kaimiškose vietovėse – 4981, tai sudaro 59 proc. visų rajono bibliotekų vartotojų. Bibliotekose 2013 m. vyko 702 renginiai (iš jų 386 – parodos). Prienų Justino Marcinkevičiaus viešojoje bibliotekoje organizuojamuose renginiuose dalyvavo 3515 lankytojai, Jiezno bibliotekoje renginiuose apsilankė 117 lankytojai. Vienoje kaimo bibliotekoje vidutiniškai renginiuose apsilankė po 450 žmonių per metus. Įgyvendinant skaitmeninio raštingumo projektą „Gyventojų skaitmeninio raštingumo mokymo bibliotekose stiprinimas“, 2013 m. visose rajono bibliotekose vyko skaitmeninio raštingumo mokymai, kurių metu buvo apmokyti 486 gyventojai. Bibliotekose veikia vieša interneto prieiga, per metus įvykusių interneto seansų kaičius – 35699.

TYRIMO PROBLEMA

Prienų rajone 63,6 proc. gyventojų gyvena kaimiškose vietovėse, 59 proc. visų rajono bibliotekų paslaugų vartotojų yra kaimiškose teritorijose esančių bibliotekų vartotojai, tačiau didžioji dalis bibliotekose teikiamų informacijos sklaidos, kultūrinių poreikių tenkinimo paslaugų tenka Prienų miesto gyventojams. Prienų Justino Marcinkevičiaus viešojoje bibliotekoje vyksta daugiausiai žodinių ir kompleksinių renginių: susitikimų su knygų autoriais, kitais kultūros, visuomenės ir politikos veikėjais, o kaimo bibliotekose pagrindinė renginių forma – bibliotekos dokumentų, spaudinių parodos, todėl didžiausią galimybę gauti kultūros sklaidos, edukacines, konsultavimo bei mokymų paslaugas turi Prienų ir arčiau Prienų kaimiškose teritorijose gyvenantys rajono gyventojai. Toli nuo Prienų gyvenantys bibliotekų paslaugų vartotojai (arba galimi vartotojai) į centrinėje bibliotekoje vykstančius renginius neatvyksta dėl objektyvių ir subjektyvių priežasčių: renginys vyksta

tokiu laiku, kai nėra galimybės pasinaudoti visuomeninio susisiekimo transporto paslaugomis, kelionės išlaidos yra per didelės mažas pajamas gaunantiems gyventojams, atvykti į renginį rajono centre neleidžia sveikatos būklės ypatumai (pvz. judėjimo sutrikimai) ir kt. Į kaime esančias bibliotekas netikslinga vykti ir kultūros veikėjams ar kitų sričių profesionalams, kadangi dėl sąlyginai mažos žiūrovų auditorijos renginys nebūtų efektyvi priemonė veikti bendruomenės kultūrinę aplinką, neatsipirktų renginiui skiriami kaštai.

Esama socialinė, ekonominė bei kultūrinė situacija neužtikrina lygių galimybių gyventojams gauti vienodas ir pilnavertes kultūrinės, edukacinės, informacijos sklaidos paslaugas bibliotekose nepriklausomai nuo jų gyvenamuosius teritorijos ar socialinės padėties, todėl būtina diegti tokius paslaugų teikimo būdus, kurie užtikrintų didesnę šių paslaugų prieinamumą visiems rajono gyventojams.

TYRIMO ORGANIZAVIMAS IR IMTIS

Empirinio tyrimo tikslas – nustatyti gyventojų poreikius įvairioms veikloms bibliotekoje bei požiūrį į galimybę gauti paslaugas nuotoliniu būdu, t. y. stebint įvairaus pobūdžio renginių tiesiogines transliacijas arčiausiai jų esančioje bibliotekoje.

Siekiant išsiaiškinti, kokie yra bibliotekos vartotojų poreikiai bei kaip būtų galima didinti bibliotekos teikiamų paslaugų prieinamumą, buvo atliktas kiekybinis tyrimas. Tyrimas atliktas individualios anketinės apklausos metodu, t. y. duomenys renkami naudojant iš anksto parengtą klausimyną, kuris buvo išdalintas tyrime dalyvaujantiems respondentams.

Pirmame tyrimo etape parengtas klausimynas buvo išbandytas, t. y. atliktas „pilotinis“ tyrimas (V. Cicėnienė, 2006). „Pilotiniam“ tyrimui atlikti buvo suformuota 20 respondentų grupė. Ši grupė buvo suformuota iš skirtingų lyčių, įvairaus amžiaus, socialinės padėties, išsilavinimo respondentų. „Pilotines“ apklausas vykdžiusiems tyrėjams – bibliotekininkams buvo parengti kontroliniai klausimai tyrėjui (1 priedas) įvertinti klausimyno tinkamumą naudoti atliekant reprezentatyvų kiekybinį tyrimą.

Atlikus „pilotinį“ tyrimą ir išanalizavus bandomąjį tyrimą atlikusių bibliotekininkų vertinimus, kaip atrinktiems respondentams sekėsi pildyti anketas, klausimynas buvo pakoreguotas, atsisakant dalies atvirų klausimų bei patikslinant kai kurių klausimų formuluotes. Anketa buvo sudaryta taip, kad tyrime dalyvaujantys respondentai galėtų greitai atsakyti į klausimus, galėtų rinktis iš keleto atsakymų variantų. Klausimai sugrupuoti į 4 klausimų blokus: 1. Informacijos apie biblioteką sklaidą; 2. Naudojimasis bibliotekos ištekliais. Poreikiai; 3. Bibliotekos vizija; 4. Socialiniai demografiniai klausimai. Iš viso respondentams pateikti 22 klausimai. Klausimyno pirmame puslapyje pateikta informacija

apie tyrimą, jo tikslus, nurodoma jo nauda, užtikrinamas apklausos anonimiškumas, pateiktas bibliotekos, kuri vykdo apklausą pavadinimas, padėkojama už dalyvavimą apklausoje (2 priedas).

Kitas svarbus tyrimo etapas – tyrimo imties suformavimas. Kadangi šio tyrimo tikslas buvo išanalizuoti, kokių su bibliotekoje teikiamomis paslaugomis bei šių paslaugų prieinamumu susijusių poreikių turi ne Prienų mieste, bet kaimiškose savivaldybės teritorijose gyvenantys žmonės, imtis buvo formuojama, atsižvelgiant į ten gyvenančių savivaldybės gyventojų skaičių.

Tyrimo imtis buvo apskaičiuota remiantis internetine skaičiuokle (žr.: www.apklausa.lt). Lietuvos statistikos departamento duomenimis Prienų rajono savivaldybėje 2014 m. liepos 1 d. kaime gyveno 18 909 gyventojai. Prienų visuomenės sveikatos biuro duomenimis (Prienų rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2012 m. rodiklių ataskaita), kaime gyvenantys suaugę žmonės nuo 18 metų sudaro 82 proc. visos kaime gyvenančių žmonių populiacijos, t. y. – 15 505 gyventojai. Kai tikimybė 95 proc., paklaida 5 proc., imties tūris, užtikrinantis patikimus rezultatus – 375 respondentai.

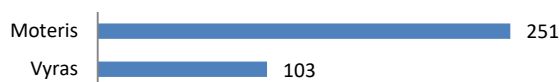
TYRIMO REZULTATAI IR JŲ APTARIMAS

Kiekybinis tyrimas taikant anketavimo metodą devyniose Prienų rajono savivaldybės kaimiškose seniūnijose buvo vykdomas 2014 m. rugsėjo mėnesį. Respondentams buvo išplatintos 375 anketos, grąžintos 354 anketos.

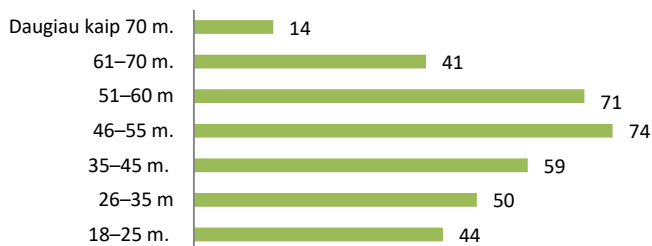
INFORMACIJOS APIE RESPONDENTUS ANALIZĖ

SOCIALINIAI DEMOGRAFINIAI DUOMENYS

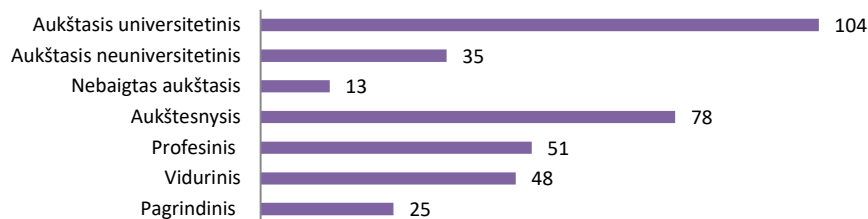
Lytis

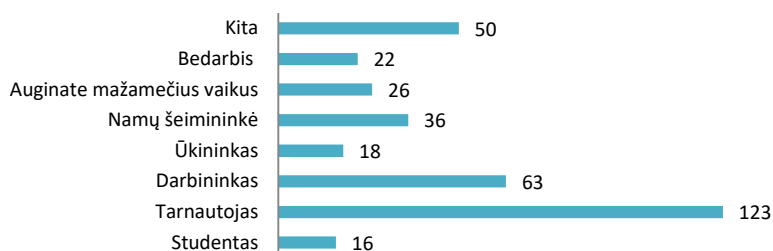
Amžiaus grupės

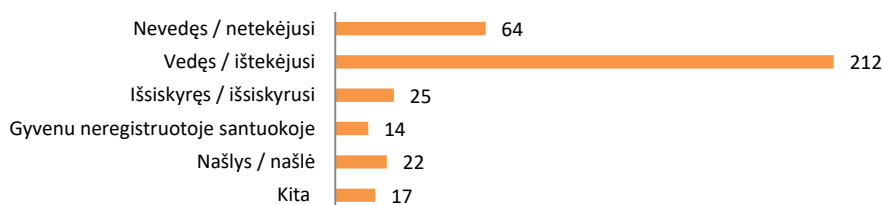
Išsimokslinimas

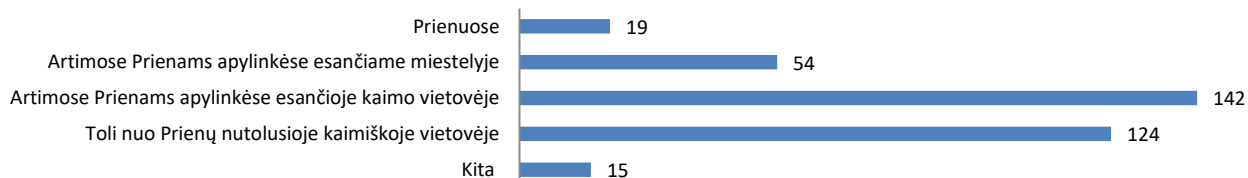
Užsiėmimas

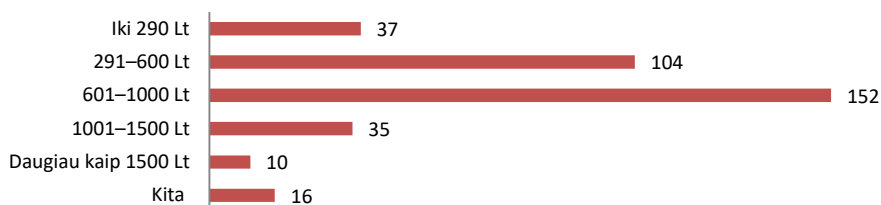
Šeiminė padėtis

Gyvenamoji vietovė

Pajamos vienam NŪ nariui per mėnesį

Išanalizavus 354 anketų duomenis, matyti, kad tyrime dalyvavo 251 (71 proc.) moterys ir 103 (29 proc.) vyrai.

Pagal išsimokslinimą trečdalis respondentų – 104 apklaustieji (30 proc.) – yra įgiję aukštąjį universitetinį išsilavinimą, antra pagal dydį apklaustųjų grupė – 78 (22 proc.) respondentai turi aukštesnįjį išsilavinimą, 51 (14 proc.) – profesinį išsilavinimą, 48 (13 proc.) – vidurinį, 35 (10 proc.) aukštąjį neuniversitetinį, 25 (7 proc.) – pagrindinį, 13 (4 proc.)

respondentų nurodė turintis nebaigtą aukštąjį išsilavinimą.

Didžiausia dalis respondentų – 35 proc. arba 123 apklaustieji, nurodė esantys tarnautojai, perpus mažesnė apklaustųjų grupė – darbininkai, kurie sudaro 18 proc. apklaustųjų (63), 10 proc. yra namų šeimininkės (36), 7 proc. (26 respondentai) nurodė, kad šiuo metu augina mažamečius vaikus. 6 proc. (22) respondentų yra bedarbiai, po 5 proc. apklaustųjų sudaro studentai (16) ir ūkininkai (18).

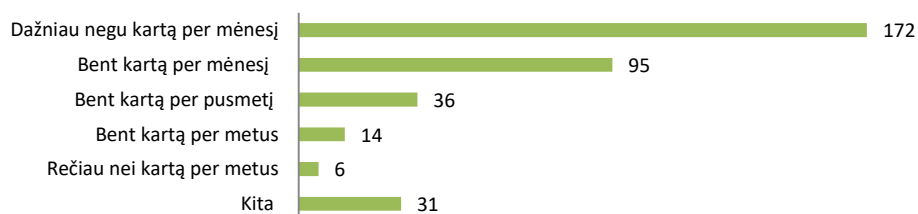
Pagal šeiminę apklaustųjų sudėtį respondentai pasiskirstė taip: daugiausi respondentų yra vedę / ištekėję – 212 (60 proc.) apklaustųjų. Nevedę / netekėję – 64 respondentai (18 proc.), išsiskyrę, našliai, gyvenantys neregistruotoje santuokoje sudaro atitinkamai 7 proc., 6 proc., 4 proc. apklaustųjų. Dar 5 proc. respondentų savo šeiminei padėčiai apibūdinti pasirinko atsakymą „Kita“.

142 tyrime dalyvavusių respondentų nurodė, kad gyvena netoli Prienų esančioje kaimo vietovėje, kas sudaro 40 proc. apklaustųjų. Kita didžiausia respondentų dalis – 124 apklaustieji arba 35 proc. nurodė gyvenantys toli nuo Prienų nutolusioje kaimo vietovėje. 15 proc. respondentų (54) gyvena arti Prienų esančiame miestelyje, 19 respondentų (6 proc.) nurodė gyvenantys Prienuose.

Beveik pusė respondentų – 43 proc. – nurodė, kad jų šeimos pajamos vienam šeimos nariui per mėnesį siekia nuo 601 iki 1000 Lt/, mažiausias pajamas iki 290 Lt gauna 10 proc. respondentų, 29 proc. apklaustųjų pajamos vienam šeimos nariui per mėnesį siekia nuo 290 Lt iki 600 Lt, 10 proc. respondentų pajamos yra 1001–1500 Lt, 3 proc. respondentų – daugiau kaip 1500 Lt vienam šeimos nariui per mėnesį.

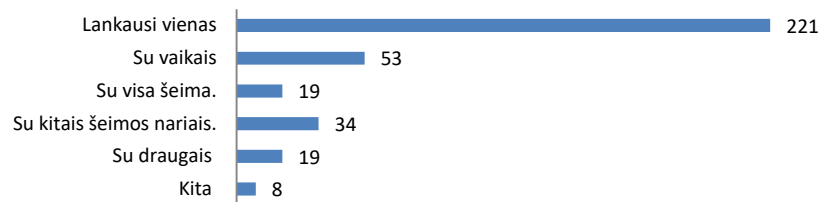
Apibendrinus gautus socialinius demografinius duomenis apie respondentus galima teigti, kad respondentai atstovauja įvairaus amžiaus, socialinės ir šeiminės padėties, išsimokslinimo Prienų rajono savivaldybės kaimiškoje teritorijoje gyvenantiems gyventojams. Absoliuti dauguma apklausoje dalyvavusių respondentų – iš viso 90 proc. – gyvena ne Prienų mieste, todėl apklausos metu gauti duomenys apie rajono gyventojų dalyvavimą bibliotekų veikloje, jų poreikius ir lūkesčius, gali reprezentuoti visų Prienų rajone kaimiškose vietovėse gyvenančių žmonių nuomonę.

Lankymosi bibliotekoje dažnumas

Analizuojant apklausos duomenis apie respondentų dalyvavimą bibliotekos veikloje, matyti, kad dažniau negu kartą per mėnesį bibliotekoje lankosi 48 proc. (172) respondentų, bent kartą per mėnesį bibliotekoje lankosi 27 proc. (95) apklaustųjų, rečiau nei kartą per metus bibliotekoje lankosi tik 2 proc. respondentų. Įvertinus šiuos duomenis, galima teigti, kad apklausoje dalyvavę respondentai yra pakankamai gerai susipažinę su bibliotekos veikla, jų nuomonė apie bibliotekoje teikiamas paslaugas gyventojams yra pagrįsta jų patirtimi, todėl gali būti laikoma patikima.

Su kuo dažniausiai lankosi bibliotekoje

Kalbant apie respondentų lankymosi bibliotekoje įpročius, matyti, kad dažniausiai respondentai bibliotekoje lankosi vieni – 221 arba 63 proc. apklaustųjų. Tačiau reikia pastebėti, kad didelė dalis apklausoje dalyvavusių gyventojų bibliotekoje lankosi su vaikais (15 proc.) arba su kitais šeimos nariais (10 proc.). Taigi šie respondentai sudaro 25 proc. visų apklaustųjų. Šie duomenys yra svarbūs ne tik formuojant dokumentų fondą bibliotekoje ar organizuojant renginius. Į šiuos gyventojų lankymosi bibliotekoje įpročius būtina atsižvelgti ir kuriant bibliotekose visiems lankytojams – vaikams ir suaugusiems – patrauklią aplinką.

Respondentų dalyvavimas edukacinėse programose bibliotekoje

Respondentų dalyvavimas kultūrinuose renginiuose bibliotekoje

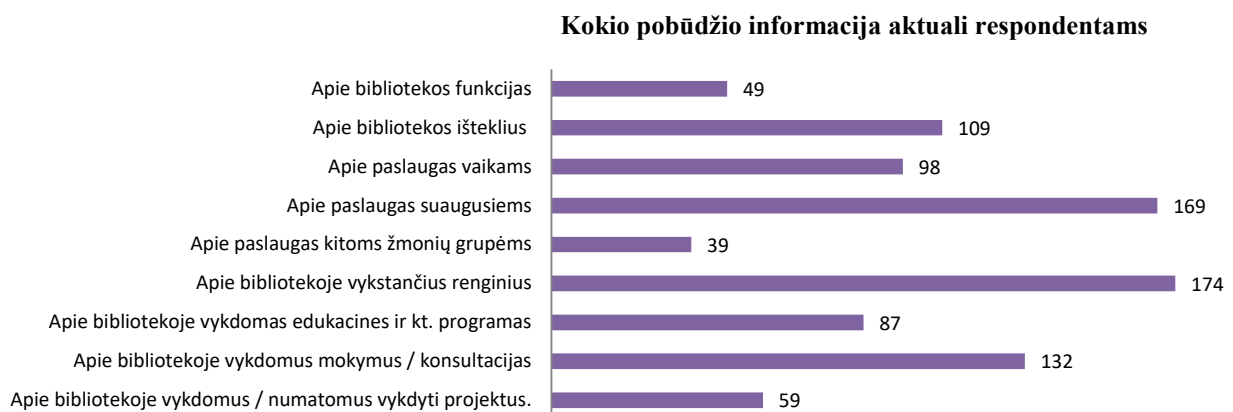

Dauguma apklausoje dalyvavusių respondentų yra lankęsi bibliotekoje organizuojamose edukacinėse programose ar kultūrinuose renginiuose: 200 respondentų (57 proc.) yra ne kartą dalyvavę edukacinėse programose bibliotekoje, 248 (70 proc.) apklaustųjų yra ne kartą dalyvavę kultūrinuose renginiuose bibliotekoje. Edukacinėse programose bibliotekoje nedalyvavo 312 proc. respondentų. 16 proc. respondentų yra nedalyvavę

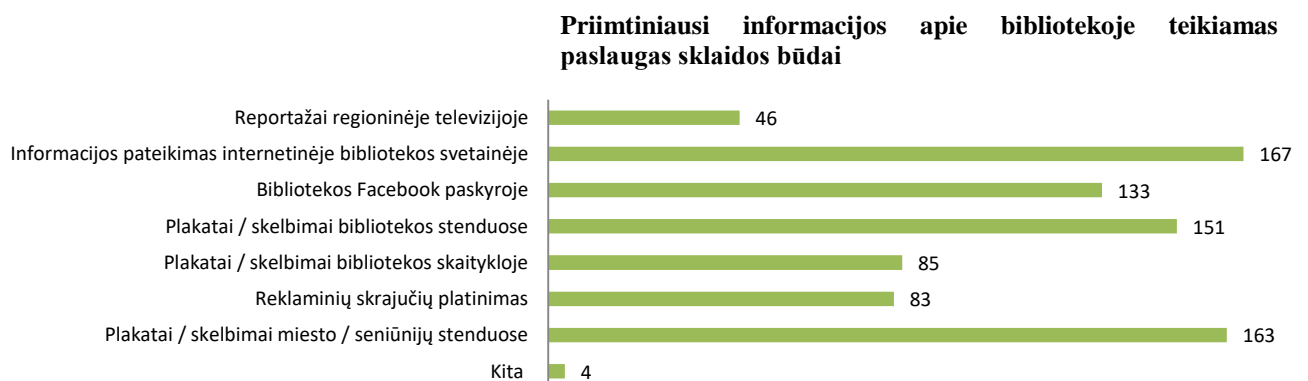
kultūriniuose renginiuose. Lyginant duomenis apie respondentų dalyvavimą edukacinėse programose ir kultūriniuose renginiuose, matyti, kad kultūriniuose renginiuose gyventojai lankosi dažniau, negu edukacinėse programose bibliotekose, tačiau šie duomenys neatspindi vartotojų poreikių tenkinimo ir yra tik statistinė renginių lankomumo išraiška.

INFORMACIJOS APIE BIBLIOTEKĄ SKLAIDA

Kita anketoje pateiktų klausimų grupė – klausimai apie informacijos apie bibliotekas sklaidą. Šiais klausimais buvo siekiama išsiaiškinti, kokia informacija gyventojams yra aktuali, kokiais būdais gyventojai labiausi pageidauja gauti informaciją apie bibliotekoje organizuojamus renginius.

Analizuojant anketoje pateiktus respondentų atsakymus, matyti, kad aktualiausia respondentams yra informacija apie bibliotekoje vykstančius renginius – 174 respondentai (19 proc.), apie paslaugas suaugusiems – 169 respondentai (19 proc.), apie bibliotekoje vykdomus mokymus ir konsultacijas – 132 respondentai (14 proc.). Gauti respondentų atsakymai parodė, kad aktuali yra ir informacija apie bibliotekos išteklius – knygas, fondų atnaujinimą ir pan. Šį atsakymą pažymėjo 109 respondentai (12 proc.), informacija apie paslaugas vaikams aktuali 98 apklaustiesiems (11 proc.).

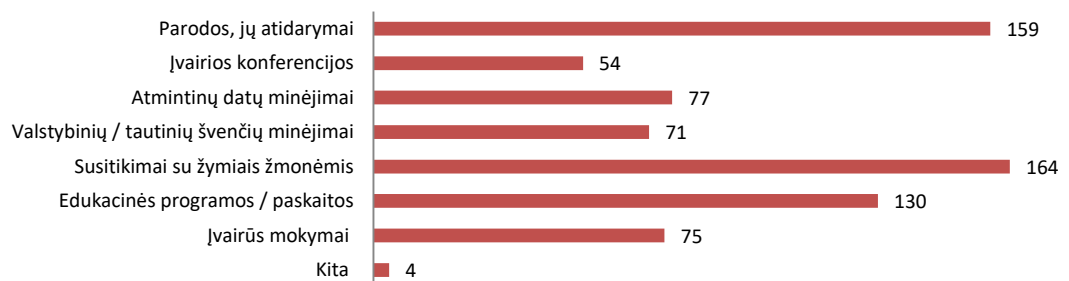
Informacijos apie bibliotekoje vykstančius renginius pasiekiamumas dažnai lemia renginio sėkmę: kultūros ir informacijos sklaida yra tuo paveikesnė, kuo daugiau vartotojų ji

pasiekia. Todėl labai svarbu išsiaiškinti, kokie informacijos apie bibliotekos veiklą pateikimo būdai gyventojams yra priimtinausi, kokiais informacijos sklaidos kanalais jie dažniausia naudojami. Apklaustos rezultatai parodė, kad didelė dalis apklaustųjų pasisako už tai, kad kuo daugiau informacijos apie bibliotekose organizuojamus įvairaus pobūdžio renginius būtų skelbiama bibliotekos puslapyje internete – 20 proc., bibliotekos Facebook paskyroje – 16 proc. Tai reiškia, kad daugiau kaip trečdalis respondentų – 36 proc. turi galimybę ir gauna informaciją naudodamiesi informacinėmis technologijomis. Respondentų atsakymai rodo, kad informacija, skelbiama informaciniuose stenduose, jiems taip pat svarbi: net 20 proc. (163) teigia norintys rasti informaciją miestų / seniūnijų stenduose, o 18 proc. (151) respondentų būtų priimtina šią informaciją rasti bibliotekų stenduose.

NAUDOJIMASIS BIBLIOTEKOS IŠTEKLIAMS. POREIKIAI

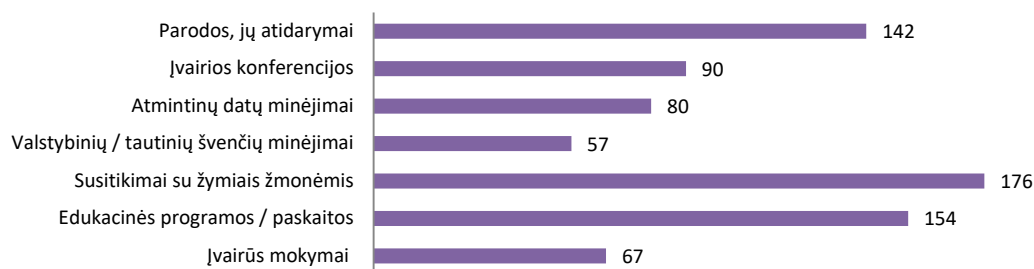
Siekiant kuo geriau tenkinti bibliotekos vartotojų poreikius, būtina išsiaiškinti, kokiais bibliotekos ištekliais vartotojai naudojami daugiausiai bei su kokiais paslaugomis bibliotekoje vartotojai sieja savo lūkesčius. Šiuos klausimus išsiaiškinti padėjo anketoje pateikti klausimai apie naudojimąsi bibliotekos ištekliais bei vartotojų poreikius

Respondentams aktualiausi renginiai bibliotekoje

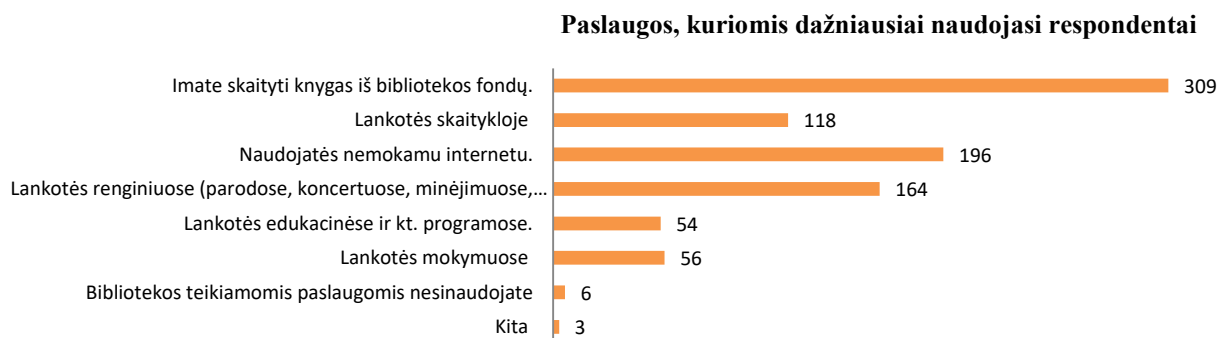
Išanalizavus respondentų atsakymus, paaiškėjo, kad aktualiausi renginiai bibliotekoje – susitikimai su žymiais žmonėmis (164 respondentai, t. y. 22 proc.), parodos (159 respondentai, t. y. 22 proc.). Gyventojams taip pat svarbu turėti galimybę bibliotekoje dalyvauti edukacinėse programose ar paskaitose – 130 arba 18 proc. respondentų šią bibliotekų veiklą nurodė kaip vieną aktualiausių. Anketinėje apklausoje išsakyta respondentų nuomonė parodė, kad 20 proc. kaimiškujų vietovių rajono gyventojams svarbu turėti galimybę bibliotekose dalyvauti atmintinų dienų minėjimuose (77 respondentai, 10 proc.) bei valstybinių ir tautinių švenčių minėjimuose (71 respondentas, 10 proc.).

Kokių renginių tiesioginę transliaciją respondentai stebėtų arčiausiai jų esančioje bibliotekoje?

Tyrimas buvo atliekamas turint tikslą išsiaiškinti, kaip įvairias paslaugas bibliotekoje padaryti labiau prieinamas toliau nuo rajono centro gyvenantiems bibliotekos paslaugų vartotojams bei gyventojams, kurie šiuo metu dėl įvairių priežasčių šiomis paslaugomis nesinaudoja, tačiau esant palankioms aplinkybėms, jomis naudotųsi. Kaip viena iš galimybių gauti įvairesnes paslaugas arčiausiai gyventojų esančioje bibliotekoje – tiesioginės centrinėje bibliotekoje vykstančių renginių transliacijos, todėl respondentų buvo klausama, kokių renginių transliacijas jie sutiktų stebėti bibliotekose.

Gauti atsakymai parodė, kad net 23 proc. (176 respondentai) respondentų sutiktų bibliotekose stebėti susitikimų su žymiais žmonėmis tiesiogines transliacijas, 154 respondentai (20 proc.) stebėtų edukacinių programų ar paskaitų transliacijas. 142 respondentai (19 proc.) stebėtų parodų atidarymų tiesiogines transliacijas. 12 proc. respondentų (90) stebėtų įvairias konferencijas. Tokie respondentų atsakymai leidžia daryti prielaidą, kad vartotojams pasiūlius virtualias paslaugas – jų poreikius atitinkančių įvairaus pobūdžio renginių tiesiogines transliacijas, šie renginiai būtų paklausūs, tenkintų kultūrinius, pažintinius bei bendravimo bibliotekos lankytojų poreikius, didintų bibliotekos teikiamų paslaugų prieinamumą, tuo pačiu darytų teigiamą įtaką kaimiškose vietovėse gyvenančių rajono žmonių socialinei kultūrinei aplinkai.

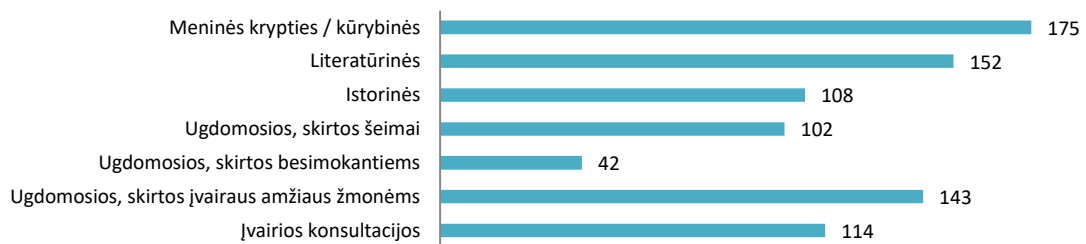
Gauti atsakymai į klausimą, kokiomis bibliotekos paslaugomis dažniausiai naudojasi apklausoje dalyvavę rajono gyventojai, parodė, kad populiariausios tradicinės bibliotekos paslaugos – knygų skolinimasis (309 respondentai), naudojimas nemokamu internetu (196

respondentai), kultūrinių renginių lankymas (164 respondentai). Taip pat nemaža dalis respondentų lankosi bibliotekos skaitykloje – 118 respondentai.

54 respondentai atsakė, kad lankosi edukacinėse programose, 56 – dalyvauja mokymuose.

Išanalizavus respondentų atsakymus apie tai, kokio pobūdžio programos respondentams patraukliausios, matyti, kad daugumai respondentų patraukliausios meninės kūrybinės krypties programos – 175 (21 proc.) atsakymai, literatūrinės – 152 (18 proc.) atsakymai, ugdomosios, skirtos įvairaus amžiaus žmonėms – 143 (17 proc.) apklausoje dalyvavusiems gyventojams. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad 13 proc. respondentų (108) svarbios istorinio pobūdžio programos, 102 respondentai (12 proc.) renkasi ugdomąsias šeimai skirtas programas.

Kokio pobūdžio programos respondentams patraukliausios?

114 respondentai (14 proc.) nurodė, kad jiems aktualios įvairios konsultacijos bibliotekoje: 31 proc. aktualios konsultacijos elektroninės bankininkystės klausimais, 29 proc. mokesčių / žemės deklaravimo klausimais, po 20 proc. respondentų aktualios konsultacijos darbo paieškos, ES paramos klausimais. Apibendrinus šiuos respondentų atsakymus, galima daryti prielaidą, kad kaimiškose vietovėse toliau nuo rajono centro gyvenantiems žmonėms yra aktualu bibliotekoje tenkinti ne tik kultūrinius, pažintinius poreikius.

Kokių konsultacijų pageidauja respondentai?

Su biblioteka gyventojai sieja lūkesčius gauti konsultacijas ekonominiais, socialiniais klausimais bei naudotis įvairiomis elektroninėmis paslaugomis, konsultuojant bibliotekininkui

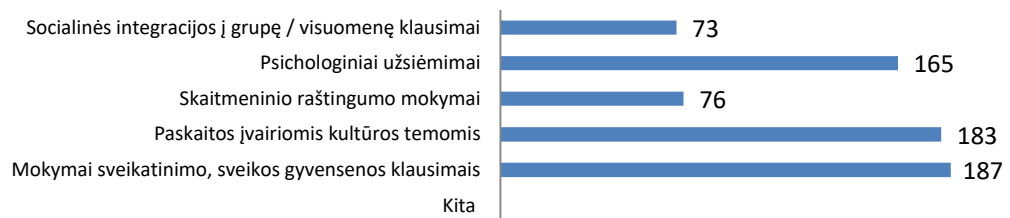
ar specialistui (banko, mokesčių inspekcijos, darbo biržos darbuotojo) kaip naudotis šiomis paslaugomis.

Apibendrinant respondentų atsakymus apie naudojamą bibliotekos paslaugomis bei vartotojų poreikius, galima teigti, kad biblioteka rajono gyventojams yra erdvė tenkinti kultūrinius, pažintinius, informacinius, saviugdų poreikius bei gauti įvairias informavimo bei konsultavimo paslaugas.

BIBLIOTEKOS VIZIJA

Klausimų blokas apie bibliotekos viziją leido išsiaiškinti, kokių paslaugų bibliotekoje tikisi vartotojai, kokia kryptimi savo paslaugas turėtų plėsti bei tobulinti biblioteka, t. y. kokius tikslus turėtų sau kelti, siekdama kokybiškai tenkinti vartotojų poreikius.

Kokios mokymų / paskaitų temos respondentams būtų aktualios?

Kaip jau buvo kalbėta prieš tai, vartotojai bibliotekoje dalyvauja įvairiose edukacinėse programose, paskaitose. Šiuos renginius vartotojai norėtų stebėti ir tiesioginių transliacijų metu. Apklausoje buvo pateiktas klausimas, kokios paskaitų temos bibliotekos lankytojams būtų aktualios. Išanalizavus respondentų atsakymus, paaiškėjo, kad bibliotekoje gyventojai norėtų dalyvauti paskaitose sveikatinimo, sveikos gyvensenos klausimais – 187 (27 proc.) respondentai šią temą nurodė kaip aktualią. Beveik toks pats respondentų skaičius – 183 (27 proc.) – nurodė, kad jiems aktualios paskaitos kultūros temomis. 24 proc. (165) respondentų nurodė, kad jiems būtų aktualūs psichologiniai užsiėmimai.

Kuriuose renginiuose respondantai norėtų dalyvauti nuotoliniu būdu arčiausiai Jų esančioje bibliotekoje stebėdami tiesioginę transliaciją?

Analizuojant respondentų atsakymus, kokie tiesiogiai transliuojami renginiai bibliotekoje būtų populiariausi, matyti, kad bibliotekos lankytojai daugiausiai rinkęsi kultūrinius renginius – 56 proc. (267), edukacinėse programose, transliuojamose arčiausiai jų

esančioje bibliotekoje, dalyvautų 26 proc. (123) respondentai, įvairiuose mokymuose – 17 proc.(83) respondentų.

Kokių kultūrinių renginių tiesiogines transliacijas stebėtų respondentai arčiausiai jų esančioj bibliotekoje?

Iš kultūrinių renginių tiesiogiai transliuojami populiariausi būtų susitikimai su žymiais žmonėmis. Tą parodė respondentų atsakymai į klausimą „Kokių kultūrinių renginių tiesiogines transliacijas stebėtų respondentai arčiausiai jų esančioje bibliotekoje“. Susitikimus su žymiais žmonėmis pažymėjo 169 respondentai, tai sudaro 40 proc. visų atsakymų.

Stebėti parodas, jų atidarymus tiesioginių transliacijų metu norėtų 139 respondentai (33 proc.), atitinkamai 14 proc. (62) ir 13 proc. (54) respondentų rinktųsi atmintinų dienų minėjimus ir Valstybinių bei tautinių švenčių transliacijas.

Kas, respondentų nuomone, bibliotekoje galėtų vykdyti įvairioms gyventojų grupėms skirtas programas?

Renkant duomenis apie bibliotekos vartotojų lūkesčius, susijusius su įvairiomis veiklomis bibliotekoje, buvo siekiama išsiaiškinti, kas bibliotekos vartotojų nuomone galėtų vykdyti įvairioms gyventojų grupėms skirtas programas. Gauti atsakymai parodė, kad populiariausi būtų meno srities atstovai – juos nurodė 20 proc. (211) respondentų, antri pagal populiarumą būtų bibliotekininkai – 14 proc. (150) ir profesionalūs psichologai – 14 proc. (141). 96 respondentai (9 proc.) nurodė, kad įvairias programas bibliotekoje galėtų vykdyti pedagogai, įvairių sričių mokslininkai – 84 (8 proc.), nevyriausybių organizacijų atstovai – 74 (7 proc.), profesionalūs socialiniai darbuotojai – 70 (7 proc.), komunikacijos specialistai – 67 (6 proc.), įvairių sričių savanoriai –54 (5 proc.), dvasininkai –49 (5 proc.), vaiko teisių apsaugos darbuotojai – 42 (4 proc.).

Vertinant šiuos duomenis, darytina išvada, kad bibliotekos lankytojai tikisi labai įvairių veiklų bibliotekoje. Nors prioritetą skiria kultūrinei veiklai bei susitikimams su meno

srities atstovai, tačiau bibliotekoje jie tikisi susitikimų ir su kitų sričių atstovais – mokslininkais, psichologais, komunikacijos specialistais ir kt. Tai rodo, kad vartotojų bibliotekos vizija – galimybė bibliotekoje tenkinti ne tik kultūrinius poreikius bet ir mokytis, gauti žinių bei konsultacijų įvairiais socialinio gyvenimo klausimais, populiariosios psichologijos, dvasinio gyvenimo tobulinimo ir kt. klausimais.

Džiugina tai, kad respondentai kaip vienus labiausiai pageidaujamų įvairių programų vykdytojų renkasi bibliotekininkus (150 atsakymų). Tai rodo, kad bibliotekininkas yra įgijęs pasitikėjimą bendruomenėje, turi kompetencijų organizuoti ir vykdyti įvairias veiklas bibliotekoje.

IŠVADOS

1. Tyrimo respondentai atstovauja įvairaus amžiaus, socialinės ir šeiminės padėties, išsimokslinimo Prienų rajono savivaldybės kaimiškoje teritorijoje gyvenantiems gyventojams. Absoliuti dauguma apklausoje dalyvavusių respondentų gyvena ne Prienų mieste, todėl apklausos metu gauti duomenys apie rajono gyventojų dalyvavimą bibliotekų veikloje, jų poreikius ir lūkesčius, gali reprezentuoti visų Prienų rajone kaimiškose vietovėse gyvenančių žmonių nuomonę.

2. Informaciją apie bibliotekos veiklą ar bibliotekoje organizuojamus renginius bibliotekos lankytojai nori gauti tiek virtualioje erdvėje, tiek skalbimuose miestelių ar kaimų skelbimų lentose, bei skelbimų lentose bibliotekose, bibliotekų skaityklose.

3. Remiantis atlikto tyrimo duomenimis, galima daryti išvadą, kad pagrindiniai tikslai, kodėl respondentai lankosi bibliotekoje, yra knygų skolinimasis, lankymasis skaitykloje, naudojimasis nemokamu internetu bei kultūrinių renginių lankymas.

4. Apibendrinus gautus duomenis, galima teigti, kad apklausoje dalyvavę respondentai yra pakankamai gerai susipažinę su bibliotekos veikla, jų nuomonė apie bibliotekoje teikiamas paslaugas gyventojams yra pagrįsta jų patirtimi, todėl gali būti laikoma patikima.

5. Tyrimo duomenys rodo, kad aktualiausi renginiai bibliotekoje – susitikimai su žymiais žmonėmis, parodos, edukacinės programos ar paskaitos sveikatinimo, sveikos gyvensenos klausimais, kultūros, psichologinėmis temomis.

6. Gauti atsakymai parodė, kad dauguma respondentų sutiktų bibliotekose stebėti susitikimų su žymiais žmonėmis, edukacinių programų ar paskaitų, parodų atidarymų, įvairių konferencijų tiesiogines transliacijas, taip pat tiesioginių transliacijų būdu gauti specialistų konsultacijas el. bankininkystės, deklaratavimo, įsidarbinimo ir kt. klausimais

7. Išanalizavus gautus duomenis, prieita prie išvados, kad vartotojams pasiūlius virtualias paslaugas – jų poreikius atitinkančių įvairaus pobūdžio renginių tiesiogines transliacijas, šie renginiai būtų paklausūs, tenkintų kultūrinius, pažintinius bei bendravimo bibliotekos lankytojų poreikius, didintų bibliotekos teikiamų paslaugų prieinamumą, tuo pačiu darytų teigiamą įtaką kaimiškose vietovėse gyvenančių rajono žmonių socialinei kultūrinei aplinkai.

8. Respondentai kaip vienus labiausiai pageidaujamų įvairių programų vykdytojų renkasi bibliotekininkus. Tai rodo, kad bibliotekininkas yra įgijęs pasitikėjimą bendruomenėje, turi kompetencijų organizuoti ir vykdyti įvairias veiklas bibliotekoje.

REKOMENDACIJOS

1. Siekiant užtikrinti kaimiškose vietovėse gyvenantiems bibliotekos vartotojams paslaugų prieinamumą bibliotekoms būtina aktyviau plėtoti virtualias paslaugas vartotojams.

2. Virtualios paslaugos – įvairaus pobūdžio renginių tiesioginės transliacijos – turi tenkinti kultūrinius, pažintinius bei bendravimo bibliotekos lankytojų poreikius, daryti teigiamą įtaką kaimiškose vietovėse gyvenančių rajono žmonių socialinei kultūrinei aplinkai.

3. Bibliotekininkai yra įgiję pasitikėjimą bendruomenėje, todėl būtina plėtoti bibliotekininkų kompetencijas organizuoti ir vykdyti įvairias veiklas bibliotekoje.

LITERATŪROS SĄRAŠAS

1. Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“ . <http://www.lietuva2030.lt/>
2. Lietuvos kultūros politikos kaitos gairės.
http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_1?p_id=377620&p_query=&p_tr2=
3. Gyventojų dalyvavimo kultūroje ir pasitenkinimo kultūros paslaugomis tyrimo ataskaita.
http://3erdve.lt/media/public/gyventoj_dalyvavimas_kultroje_ir_pasitenkinimas_kultros_paslaugomis.pdf
4. Cicėnienė, Viliunė. Moksliniai tyrimai bibliotekose: metodologija, metodika, rezultatų sklaida. Vilnius : Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka, 2006.
5. Prienų rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2012 m. rodiklių ataskaita.
http://www.vsbprienai.lt/saugykla/failai/copy_of_vs_stebesenos_rodikliu_ataskaita_2013_galutine.pdf
6. www.apklausos.lt